

Lo pendentin de Kihia

seguit de

**Ayo e lo clan de las
Ròcas Verdás**

Michel Piquemal

Lo pendentin de Kihia

seguit de

Ayo e lo clan de las Ròcas Verdás

Revirada en occitan lengadocian

Jean-Frédéric Brun

Illustracions

Priscille Mahieu

Lo pendentin de Kihia

Rounah èra demorat de temps sens parlar. Èra perdut dins sas pensadas. Avia barrat los uèlhs e ges de sos muscles bolegava pas.

A ras d'el, sus l'estaudèl de fusta, Douni, son jove ajudaire, retenia son alen. Sabia que res devia pas venir destorbar la meditacion del *chaman*¹.

E puèi tot d'un còp Rounah alandèt lo braç cap a el. Douni èra prèste. Li botèt dins lo clòt de la man lo tròç de carbon negre, e diguèt pas pus res.

Amb un grand gèst del braç, Rounah dessenhèt sus la paret rocassosa una longa linha corba, tan polida coma misteriosa. E puèi una altra en dejós, que n'era distanta de la longor d'un braç.

Sa man s'arrestèt. Demorèt aplantat, amb los uèlhs bracats sus son dessenh. Puèi, pro rapidament, amb de grands movements del braç, ajustèt las pautas, la coa, lo cran, e i botèt dessus doas banas linjas e ponchudas...

Douni ne cresia pas sos uèlhs. Un taur. Un taur venia d'espelir sus la paret, semblava que foguèsse de magia.

1 • Lo chaman es aquel que comunica amb los Esperits per que la caça sia bona per lo clan. Pòt tanben garir los malauts.

Son uèlh negre l'espiava. Douni se traguèt en arrièr, qu'aviá paur qu'aquel taur li corriguèsse dessus, banas bassas.

Rounah marmussèt:

« Balha-me l'òcra ¹ ! »

E coma Douni restava mut, enclausit per lo dessenh, tornèt dire amb sa votz grèva que restontiguèt fins al fons de la bauma :

« Anem, Douni, l'òcra ! »

Lo dròlle bretonegèt. Furnegèt entre sas copèlas de pèira pausadas sus l'estaudèl e porgiguèt a son mèstre los *pigments*² trissats d'òcra bruna e mai un tampon de pèl de borra.

Rounah li faguèt signe qu'aprobhèsse lo calelh, ont cremava de graissa animala. E a Douni li semblava que lo taur se sailava de sa polida borra negrosa.

Douni aviá ja desvístat aqueles grands taurs que patusclavan tot còp dins la prada. Partissián a galaup al pus menut cracinament d'una branca bolegada, o se lo vent portava a lors narras l'odor dels òmes... Pasmens aquel d'aquí pintrat sus la paret rocassosa semblava abolegat per una vida magica.

Quora Rounah aguèt acabat, li prenguèt lo calelh de las mans e lo brandiguèt de drecha a gaucha. Quora fasiá aquel gèst semblava que la bèstia

1 • Es una mena d'argila colorada de roge, de brun o de jaune.

2 • Son de substàncias coloradas d'origina minerala o organica.

preniá vida, niflava l'èr, se quilhava, picava lo sòl amb sas batas.

Douni èra estat reculhit per Rounah. Dempuèi fòrça de *lunas*¹ èra vengut son ajudaire. Trissava per el los pigments, alucava los calelhs, alestissiá los tampons de pèl de borra, o s'acorsava al defòra per anar quèrre lo manjar. Avia vist espelir jos sos dets biaissuts de cavals, de taurs, de grands cèrvis... e aquò èra totjorn lo meteis embelinament, la meteissa fervor sagrada.

Tot còp Rounah fixava amb sos uèlhs lancejants quauques salhents o relaissets de la ròca... e los utilizava per far espelir a aquel endrech meteis lo còl d'un caval o la bòça sorna d'un bison.

Douni, a aqueles moments li semblava que Rounah faguèsse sortir del ròc l'animal que i èra escondut despuèi totjorn.

Rounah èra un chaman. Sabiá far renàisser l'esperit de las bèstias escondut dins lo secrèt de la bauma. Se sabiá aligar a lor poder, per balhar a la tribú de caças abondosas. Se los guerriers del *clan*² raportavan totjorn pro de mangisca, aquò èra gràcias a la pacha sagrada que lo chaman manteniá amb lo mond sauvatge. Degun ne dobtava pas.

Rounah èra tan preciós a la tribu coma lo fuòc que los aparava de las dentassas e de las arpas

1 • Los cambiaments de luna servissián de calendèr. Una lunason dura perquinaquí 29 jorns.

2 • Aquò's l'ensems d'un pichon grop d'òmes e de femnas que vivon recampats jos lo govèrn d'un cap.

*de las iènas e dels tigres*¹. Sens el, sens lo secors del mond dels Esperits, lo bèl equilibri de la tribú seriá desromput.

Aital Douni aviá set d'èstre ensenhat per Rounah. Benlèu quauque jorn son saber seriá util al clan... aquel clan que l'aviá reculit quora son clan sieu aviá perit dins una epidèmia, que lo sol susvivent n'era estat el, pichon manidet.

Tot d'una lo son d'un *còrn*² restontiguèt fins al fons de la bauma. Quauqu'un los sonava del defòra. Sabián de qué significava aquel senhal. Avián de besonh del chaman dins lo campament.

Quitèron lèu lèu lo trastèl. Rounah sautèt d'un rondilh de fusta a l'autre, mentre lo jove Douni se laissava resquilhar fins al sòl long d'una còrda de fibras de rusca entremalhadas.

Montèron puèi cap al defòra per de bornèls estreches.

Quora arribèron al camp qu'era montat sus lo bòrd del riu, un planponh de femnas, d'òmes e d'enfants los esperavan.

La caça èra estada bona mas un caçaire i èra estat nafrat. Sa camba èra estada trepejada per la bata d'un bison. Aviá calgut lo tornar al camp sus un brancat alestit coma se podiá.

1 • *Se tracha de las iènas baumassièras e dels tigres de las dents de sabre.*

2 • *Instrument de musica que s'i bufa dedins e qu'ès sovent fach amb una bana de taur.*

Dins l'abric de pèls ont lo jove òme èra estaloirat Rounah espièt la nafradura. Mas abans aquò, faguèt sortir totes los badauds de la tenda. Solets Douni e Kihia, qu'èra la jove sorreta del nafrat, aguèron drech de demorar aquí.

Lavèt las plagas e puèi mandèt los dos jovents quèrre las plantas medicinalas que n'í aviá de besonh.

En camin Kihia li parlèt de son fraire. Li diguèt coma se fasiá de marrit sang per el, e Douni trobèt los mots que caliá per la rassegar. Ressentissiá de fiertat. Kihia èra son ainada, èra mai vièlha qu'el, de mantuna luna. E pasmens èra el que sabíá las plantas que caliá amassar dins la prada, èra el que las i mostrava. Amassèt tanben d'argila sus lo bòrd del riu que solfinava que son mèstre n'auriá de besonh.

Quora tornèron, una mena d'entenduda s'èra facha entre los dos jovents.

Mentretant Rounah aviá massat longtemps los muscles e los òsses del nafrat e d'un movement prompte de son braç los aviá remeses en plaça. I pausèt dessús quauques fuèlhas que Douni li aviá aduchas e puèi las machuguèt entre sas dents per de dire de ne far una mena de farinada. L'apliquèt sus la plaga abans de la recobrir d'una clespa d'argila. Enfin, amb un long calòs, e de correjas de cuèr, fixèt una *astela*¹

¹ • Morsèl de fusta que s'estaca a un membre fracturat per lo manténer lo temps que se tornèsse soudar.

a sa camba... e ordonèt al caçaire que gardèsse lo repaus una nuèch de temps.

Per passadas espiava Douni que son agach s'atardivava mai sovent sus lo visatge de Kihia que sus lo cadavre del nafrat. E aquò semblava pas gaire de li far plaser.

Lo vèspre, dins la tenda, lo chaman del temps que plonjava de *pèiras brutlantas*¹ dins un recipient de pèl per ne far bolir l'aiga, desvistèt lo jovenòme qu'escrinçelava sus una rondèla d'òs l'imatge d'una cèrvia.

«Supausi qu'és un cadèu per Kihia», li diguèt.

Lo joine garçon venguèt roge coma un pebron, estonat que Rounah aguèsse endevinhat aital sas pensadas.

Cerquèt de retrobar sa contenéncia e marmotegèt:

«Òc-ben... perquè aquela d'aquí m'a plan ajudat per trobar las plantas que garisson. La nos cal regraciar.»

Rounah romeguèt quauques paraulas que s'i compreniá pas res. A bèles uèlhs vesents tot aquò li agradava pas brica.

Douni, que de costuma èra tament atentiu a las reaccions de son mèstre, l'ausiguèt quitament pas.

1 • Aquí un biais engenhós qu'avián, per far bolhir un liquid quora avián pas pas cap de topin que se poguèsse metre directament sus lo fuòc. Es un usatge conegut dempuèi lo Paleolitic (veire : « A prepaus de » p 58).

Totescàs mangèt lo bolhon de carn e de mesolha que lo chaman aviá apreparat. Passèt una granda part de la serada a transformar sa rondèla d'òs en un polit pendentin tot escrinçelat. Amb un *mandrilh*¹ de selzeron escalprava delicadament dins la teissura mofla de l'òs. Aquò ocupava a bèles uèlhs vesents totas sas pensadas.

L'endeman, tre la primauba, demandèt al chaman que lo laissèsse anar veire lo nafrat. Per de dire d'espier, disiá, qu'aviá pas lo cadavre tot tremolant de fèbre.

Rounah se laissèt pas enganar.

« Oblides pas de dire tanben mercé a Kihia ! » li diguèt, amb un risolet un pauc trufaire.

Ailàs, quora arribèt dins la tenda, lo caçaire i èra pas solet. De segur i aviá Kihia... mas tanben quauques uns de sos amics que l'èran venguts visitar.

Afortiguèt que veniá de la part del chaman e espinchèt a la lèsta la nafra, en prenent l'aire d'aquel que sap.

Douni èra espaurugat. Èra pas qu'un joine aprendís, mentre aqueles jovents èran ja de caçaires experimentats que provesissián lo clan en mangisca. Aitanben al moment qu'anava partir prenguèt tot son coratge e sonèt Kihia amb una votz que voliá que siá

1 • Instrument ponchut que servís per escalprar dins la pèira o per traucar una pèl.

grèva e prigonda... Aicesta quitèt lo cabeç de son fraire e totes los caçaires se virèron cap a eles.

Amb un èr entrepachat Douni li ofriguèt son present. Kihia soriguèt.

Thor, un dels joves caçaires, veguèt l'agach esmeravelhat de Kihia. S'aborèt tot d'una, agantèt lo pendentin amb sas mans e lo rendiguèt a Douni.

« Sès tròp jove, li diguèt, per ofrir de presents a una femna. Es sès pas solament de nòstre clan.

Douni perdiguèt pas son coratge.

– leu fau de presents a qual me pensi que s'ò amerita.»

E tornèt lo pendentin a Kihia.

Thor se sarrèt. Èra lest a se batre. Douni sentiguèt son alen caud contra sas narras. Sos muscles reganhavan sus son pitre. Sas maissas se quichavan. Mas Kihia se metèt al mitan e faguèt sortir los caçaires.

« Mon fraire cal que se repause.»

Douni aviá ganhat. La jove aviá acceptat son ofèrta.

Quora tornèt dins la tenda èra tant urós que se poguèt pas empachar d'ò contar tot al chaman que per el èra coma son paire. Mas aquel d'aquí fronziguèt las ussas.

Tot lo mond sabíá que Kihia èra la promesa de Thor. Kihia aviá l'atge d'èsser una femna e de balhar al clan d'enfants novèls. Li caliá un caçaire que saupèsse

portar tot çò que cal a sa familha avenidoira. Douni èra tròp jove. Avia pas finit d'estudiar. Èra pas capable de ganhar lo manjar per tota una familha.

« Mas Kihia m'a fach un sorire, respondiá Douni. Es ieu que vòl, e pas aquel grand brutalàs de Thor. »

Rounah èra entrepachat. Sabia quanta fòrça l'amor pòt aver dins lo còr dels jovents. E cossí aquel sentiment pòt trebolalar la rason... e quitament la patz de tot un clan.

S'enganava pas. Quora sortiguèt, coma avia costuma d'ò far, per far la visita als vielhets qu'èran malauts, se mainèt que dins tot lo campament se parlava pas que del desmescòrdi que venia d'espelir. La patz èra trebolada. Fòrça de mond se fasián de laguis.

Thor èra estat se plànher davant lo Conselh dels Ancians. Desempuèi fòrça de lunas mostrava son afeccion per Kihia amb de pichons presents. Aquòs per ela que s'esperforçava de venir un caçaire biaissut. Per ela e mai per los enfants que naisserián de lor union. Laissaria pas un jove gal *destimborlat*¹ far empach a lor bonur.

Coma Rounah èra lo paire adoptiu de Douni, lo Conselh lo faguèt venir.

1 • Se ditz de quauqu'un qu'a pas ges d'èime, coma se li mancavan las cervèlas.

L'usança, dins aquela mena d'endevenenças, aquò èra que s'impausèsse als dos pretendents una espròva. Una espròva que los despartiriá, e que l'enjòc ne seriá Kihia. Thor o exigissiá.

Lo Conselh diguèt donc a Rounah qu'o faguèsse saber a aquel qu'èra un pauc son « filh ».

L'endeman, s'aiceste voliá totjorn se prene Kihia coma companha, caldriá qu'anèsse amb Thor dins l'encencha del Conselh que lor fariá saber sa decision.

Rounah aguèt lo pretzfach desagradós d'o anonciar al jovenòme. Mas Douni semblèt pas trebolat per aquò. Pensava pas qu'a Kihia, e se vesia ja a son braç. Per ela, se sentissiá prèste a afrontar tot. Rounah ensagèt de li far cambiar d'idèa, mas i cresia pas tant qu'aquò. Sabia tròp que los mots an pas ges de poder davant la fòrça de l'amor.

« Ton aprendissatge es pas acabat, li diguèt. Sès pas un chaman e sès pas tanpauc un caçaire arrotinat. De que poiriás li ofrir a Kihia ? »

Douni rebutèt sas objeccions. Son paire adoptiu conoissiá tanben la sciéncia de la caça. La li ensenhariá...

Lo vièlh aimèt mai se revirar sus sa lichièra per trobar la sòm.

Douni, el, dormiguèt pas gaire. L'espròva qu'anava passar deman l'estrambordava. Sai que benlèu caldriá

caçar. De segur, èra pas tan bon caçaire coma Thor. Mas el, conoissiá l'esperit de las bèstias. Avia vist son mèstre que lor parlava per los suplicar que la caça siá bona. Auriá la crespina. Ges de dobeste. La destinada avia plaçat Kihia sus sa rota. Èran fachs per viure ensèm.

L'endeman de matin, a la primauba, èra ja levat. Demandèt a son paire adoptiu que li balhèsse de fòrça. E Rounah lo quichèt dins sos braces.

Puèi s'acorsèt cap a la granda tenda del Conselh. Thor èra aquí. Avia una crana portadura, amb son colar d'arpas d'ors a l'entorn del còl. Èra vestit d'una tunica de pèl de *rangièr*¹. A sa cinta pendolava una destral de pèira e dins sa man quichava una *sagaia*² mai longa que lo cadavre d'un òme. Semblava prèste a partir per lo combat tant coma per la caça. Mas i avia tanben Kihia. Tenia lo pendentin entre sos dets.

Los òmes èran assetats en cèrcle e estavan totes aquí a l'espèra, espiant de qué fariá Kihia. La veguèron que se sarrava de Douni e que li rendia lo pendentin amb un gèst solèmne.

« Te disi mercé, Douni, li faguèt.... mas pòdi pas acceptar un present d'un autre qu'aquel qu'es mon promés. »

1 • *Rangièr* o *rèn*: mena de cèrvi dels païses fregs.

2 • *Aquòs* una arma qu'es facha amb una poncha d'òs (o de bana de cervidèu) fixada sus una lança de fusta.

Puèi sens esperar mai prenguèt la man de Thor e se n'anèt.

Douni demorèt solet, palaficat, mentre los membres del Conselh quitavan lor plaça, un a cha un. Kihia aviá fach sa causida. Adonc i auriá pas cap d'espròva. De lagremas enneguèron los uèlhs del jovenòme. Li semblava qu'un avenc s'èra dobèrt jos sos pès. Se sentissiá umiliat, mespresat, redusit a pas res. Podiá pas suportar l'agach dels adultes. Èra plen de rancuna, sospeschava que los autres membres del clan avián obligat Kihia a prene sa decision. Compreniá pas que, per aquela que vòl fondar una familha, lo braç del caçaire aguerrit es mai important que la fòrça de l'amor.

Còp sec quitèt lo campament e s'acorsèt coma un baug fins a la bauma. En passant agantèt una de las calelhas de l'intrada e s'enfonzèt dins las prigondors. Marchèt sens saber ont voliá anar long de las galariás, se tustava sovent al plafon de pèira. Voliá pas pus veire degun. Se voliá esmarrar per sempre dins los mondes sosterrans.

Passèt davant una tièra de cavals que los ancessors de Rounah avián pintrats, puèi davant de bisons que lo targavan amb lor uèlh negrès. Douni voliá rejónher lor mond, aquel de la mòrt e dels Esperits.

Un bornèl estrechàs menava a d'autres galariás que s'enfonzavan mai prigond dins la tèrra.

Rounah afortissiá qu'èra l'intrada del mond dels *Invisibles*¹. Douni s'í enfonilhèt, amb la ràbia dins las tripas, en ensajant de téner dins una man lo calelh alucat e dins l'autra lo pendentin.

Ai! de gotas d'aiga estunavan de la paret e lo passatge èra resquilhós. Douni subran se sentiguèt lisar e endavalat dins lo gorgarèl esquichat. En passant una candèla de pèira tustèt son cap e arribèt completament ensucat al mitan d'una granda sala.

Lo pendentin redolèt sus lo sòl e resquilhèt al fons d'una fendascla. Douni aguèt totescàs lo temps de desvestir son calelh que s'atudava e i aguèt pas pus que de negre. E puèi de colors, de colors tant e mai. Un grand riu e de molonadas de bèstias, de cavals, d'auròcs², de rangièrs, de cèrvis, de cèrvias, vengudas pasiblement per s'abeurar. Èra benlèu aquò la mòrt?!

Al campament lo Conselh dels Ancians s'èra recampat tornarmai. Quora Douni èra partit a grand èrre, aviá pas mancat d'o veire, e los vièlhs savis sabían cossí lo desespèr vos pòt butar a faire de causas fòlas. Decidiguèron de mandar dos jovents a sa recèrca. Aqueles furnegèron dins totes los recantons de la bauma, en sonant lo nom de Douni. Aguèron pas cap de responsa. Desvistèron sas penadas, e aqueles

1 • Es aital que se sona los Esperits, que solets los chamans pòdon comunicar amb eles.

2 • Aquò's una mena de taur, ancessor de nòstres buòus e de nòstras vacas d'ara.

los aduguèron cap al gorgarèl estrech. Aquí ges d'eles ausèt pas anar mai luènh. L'endrech èra *tabó'* e sagrat.

Tornèron al camp e expliquèron que Douni aviá gandit lo mond dels Invisibles.

Rounah exigiguèt adonc qu'un guerrièr venguèsse amb el. Aviá invocat los Esperits. Sabiá que lo temps èra pas encara vengut per Douni de se retrobar dins l'autre mond. Ensèm anirián lo quèrre.

Fòrça de guerrièrs baixavan los uèlhs. Solet Thor acceptèt. Aviá la sentida qu' o deviá a Douni. Sai que benlèu aviá paur tanben que lo jove chaman faguèsse tombar sus el sa malediccion.

Adonc ajudèt Rounah per davalair dins lo gorgarèl estrech, en s'ajudant amb de còrdas estacadas a de ponchas del rocàs. Avançavan pas qu'a bèles paucs, e malaisidament, que lo vielhet aviá pas l'agilitat del jovenòme.

Pasmens quora aguèron gandit la fin del tunèl esquichat, veguèron que lo chaman s'èra pas enganat. Lo cadavre de Douni èra plan aquí. Al lum tèune de la calelha desvistèron sos uèlhs tresvirats, coma aqueles de los que son anats dins l'autre mond.

Rounah faguèt portar aquel cadavre fins a sa tenda. Un alen leugièr sortissiá de las bocas de Douni, mas son cap èra tot cofle e empegomit de sang.

1 • Aquò se ditz d'una causa qu'es interdicha per los principis sagrats d'una societat. Aquel que trespasa aquel interdich risca d'èsser castigat per los Esperits.

Adonc Rounah faguèt çò qu'aviá vist far autres còps per son mèstre. Amb un peirard trencant talhèt prigond dins l'òssa del *cran*¹ del jovent, ne faguent colar un liquid roge espés. La plaga semblèt que se descoflava e Douni dobriguèt los uèlhs.

1 • La trepanacion (que consistís a copar l'òssa del cran per vojar un ematòma que quicha sus lo cervèl) es una operacion cirurgicala qu'es coneguda dempuèi la Preistòria (los arqueològs n'an trobat mai d'un còp las pròvas).

ÉPILOG

An passat pro de lunas desempuèi que Douni es tornat del mond dels invisibles. Sa convalescència es estada longa, mas li a permés d'apasimar son arma.

Per los òmes de la tribú, qu'an cambiat son nom, se sona pas mai Douni, mas Awat'Inga, çò que vòl dire: «aquel qu'es tornat de la mòrt».

A fach la patz amb Thor que l'a sauvat... e pauc d'a cha pauc a représ son aprendissatge de chaman.

Ara es el qu'escala al mai naut dels trastèls per dessenha las bèstias sagradas qu'empobolan sos sòmis, e que ne sentís la fòrça fins al pus fons de son cadavre. Aquò's el que sana los vièlhs del campament, el que s'ocupa de las nafras dels caçaires.

Rounah li a après tot çò que sabiá. A bèles paucs li a laissat sa plaça.

Uèi, la tribú festeja la fin de l'ivèrn e la començança dels bèls jorns. Fòrça de clans venguts de las sèlvas totas pròchas se son recampats dins la clarièra, a ras del flume. An amassat de lenha fins a ne far un molon grandaràs, que i an ajustat de marcs d'arbres carrejats per lo riu. Totes se son afanats per que lo brasàs siá mai grand e mai polit encara que las autras annadas.

Aquò's Douni, o puslèu Awat'Inga, qu'a lo privilègi d'í botar lo fuòc. Totes l'espian. Sabon que lo chaman,

ni qu'anèsse pas a la caça, ni que s'embrutiguèsse pas las mans amb lo sang de las bèstias, es el encara mai que los autres que ne provesís la tribú. D'abòrd qu'aquò's el que permet, gràcias a son aligança amb los Esperits Invisibles, que las caças sián abondosas.

Douni enfornèla son chomèl dins d'amontairaments espesses de palha seca. Lo grand molon de lenha pren fuòc e una calor intensa ven escobar las darrièras fregs de l'ivèrn. Los òmes e las femnas se botan a dançar. Una joina filha d'un autre clan se sarra d'el. A lo visatge colorat amb de linhas òcras qu'encadran sos uèlhs doç que non sai, semblants a aqueles d'una cèrvia. Li sorís e Douni respon a son sorire. E escàmbia amb Rounah un agach complici. Ara sap que lo vièlh aviá rason quora cercava d'amaisar son impaciéncia. Ara es un òme complit. E pòt enfin prene amb un còr lèri la man de la joina filha que li èra, secretament, destinada.

Fin

E lo pendentin de Kihia ? Demorèt quinze mil ans dins son recaptador secrèt. Aquò's pas que fa quauques annadas qu'un grop d'espeleològs, que ieu ne fasiái partida, n'entredesvistèt lo rebat jaune al lum d'una lampa. Foguèri ieu lo primièr que pausèri mos dets sus lo disc estranh d'òs e que m'esmeravelhèri del dessenh tan fin de la cèrvia. Uèi es dins la veirina d'un musèu en Peiregòrd ont de milieirats de mond venon cada annada lo remirar.

Ayo e lo clan de las Ròcas Verdas

Capítol 1

Ayo èra orfanèl. Viviá amb son grand, Ichtio lo terralhaire, un vièlh qu'èra de longa atrabalhit e que parlava pas gaire. Aitanben Ayo aimava pas tròp de demorar al vilatge, que s'í laguiava. Aimava mai passar son temps a trepar los acrins rocassoses de l'environada. Aquò's el aladonc qu'aviá desvistat lo tropèl de las cabras sauvatjas. N'aviá parlat a Enkidou, lo cap del *clan*¹, e avián preparat ensèm l'expedicion de caça.

Caliá pas far ges de bruch, e marchar jos lo vent. Se s'enganavan quand foguèsse pas qu'un pauquet, la bèstia que fasiá la gaita per lo tropèl mandariá l'alèrta e lo senhal de s'enfugir. Totes los espèrs dels caçaires serián en un instant perduts.

Lo fons de la val s'acabava per una combassa estrecha. Es aquí qu'avián dich que dreïçarián lor trapadèla. Quora ne vendriá lo moment los caçaires

¹ • Un clan es un pichon agropament d'òmes e de femnas que demòran ensems jos lo govèrn d'un cap

tibarián entre los arbres de grands filats que las femnas avián pacientament treçats.

Pasmens ara per ara Ayo e Enkidou fasián una granda virada de camin per arribar darrièr lo tropèl. Calíá escalar una rancareda en fasent pas cap de bruch. Ayo èra fôrça biaissut per aquò. Avia un linge cadavre de jovenet e escalava coma una angròla sus un mur de pèiras. E Enkidou èra fòrt que non sai, qu'aquò li permetiá d'auçar sens cap de pena son cadavre gigantàs.

Los dos òmes, puèi, acomencèron una davalada vertiginosa. Lo tropèl èra aval, de bas. Paissiá a son aiset. Ayo e Enkidou resquilhavan de ròc en ròc fins au bas de la comba. Se rebalèron dins las èrbas nautas.

I aviá aquí uèch, nòu, dètz, onze, dotze bèstias. De femèlas amb sos cabridets e tanben dos masclasses.

Los dos òmes reprenquèron lor alen en esperant que las bèstias se foguèsson plan recampadas. Lo còr d'Ayo li bategava fòrt dins la peitrina. Puèi tot d'una, quora Enkidou aguèt fach lo senhal amb son cap, se quilhèron en cridant.

Ayo lancèt sa *sagaia*¹ e que se venguèt tancar dins lo flanc del mascle *dominant*². La bèstia trantalhegèt sus sas pautas e s'estaloirèt al sòl.

1 • Arma formada d'una poncha en òs o en bana de cèrvi fixada sus una lança de fusta.

2 • Aquel que mena lo tropèl.

Mas los dos caçaires se n'ocupèron pas. Contunhèron de cridar, un a la drecha del tropèl, l'autre a la gaucha. Aital butèron las bèstias espaurugadas cap a la combassa estrecha. Las bèstias fasián un brave rambalh amb sos bialaments e corrissián cap a la trapèla que lor èra alestida.

Ayo mandèt un còp de *siblet*¹ e los caçaires sortiguèron de la combassa en estirant lors filats ont las cabras se venguèron entravar. Un dels bocs volguèt mostrar sas banas mas un caçaire li esclapèt la cabeça amb sa maçuga de pèira.

Mentretant d'autres caçaires avián arrapat las femèlas, las avián tombadas al sòl e lor avián estacat las pautas. D'aquel temps los cabrits esglariats corrissián a l'entorn de las maires en bialant.

Tot aquò durèt pas qu'un brieu e tot foguèt lèu acabat. Lo plan de Ayo e Enkidou s'èra debanat plan coma cal. Faguèron restontir lo còrn a bèl esprèssi per far venir los jovents del vilatge que venguèron ajudar a carregar las bèstias qu'aviá agantadas.

S'èra tuat dos mascles. Aquò fasiá de carn fresca per cada familha del clan per quauques jorns.

E las femèlas e los cabridets anirián amb lo tropèl que lo clan abalissiá darrièr de grandas muralhas de pèira seca. Èra ja un tropèl polit. Aquela captura

1 • Tre lo paleolitic se fabricava de siblets amb d'òsses o de clèscas de fruches.

lo fasiá crèisser encara en prevision de las fèstas avenidoiras.

Pauc d'a cha pauc las bèstias s'acostumarián a èsser embarradas. D'aquí quauques *lunas*¹ aurián doblidat qu'èran estadas sauvatjas. Se ne poiariá tirar de lach e de lana que las femnas teisserián.

Ayo partiguèt quèrre lo grand boc qu'aviá tuat. Puèi amb l'ajuda de son papeta lo copèt en tròces e partiguèt veire son amic Donak que demorava de l'autre latz del vilatge.

Prenguèt amb el, envelopats dins un estuch de pèl, lo fètge e lo còr del grand boc. Aquò èra dos morsèls requistes. A l'intrada de l'*ostalón*² veguèt la maire de Donak qu'èra afanada a fumar de pèisses per los far secar. Ayo li porgiguèt l'estuch de pèl qu'ela prenguèt en sorisent.

Coma los entendíá que barjacavan, Donak sortiguèt de l'*ostalón*. Èra un pauc mai jove que Ayo. Our, son *can*³, s'acorsèt, amor que sabíá qu'Ayo li portava sempre quauque present. Ayo lo laissèt un brieu virar, jaupar e sautejar a son entorn e puèi tirèt de sa ropa un segond sac de pèl ont aviá rescondut d'òsses e de menudalhas

1 • Los cambiament de lunas servissián per lo calendèr. Una lunason dura gaireben 29 jorns.

2 • Los *ostalons* de la Preistòria èran bastits amb de rama e de palhabart qu'ès un mescladis de fanga e de palha secada.

3 • Lo *can*, qu'èra de la parentèla del lop sauvatge, es lo primièr animal que domesticquèron los òmes, tre lo Paleolitic.

de carn. Our li faguèt una fèsta e puèi se traguèt sus aquel regalèmus.

« Vesi, faguèt Donak, que l'oblidas pas jamai. De còps que i a me demandi se me venes veire a ieu o se venes per jogar amb el. Aimas mai la companhiá de las bèstias o aquela dels òmes ? »

E s'escalassèt tant e mai mentre se donavan l'abraçada amb fòrça d'afeccion.

Dintrèron dins la cabaneta per s'assetar a lor aise sus de pèls. La maire de Donak aviá ja mes per grasilhar lo morsèl de fètge. Lor ne serviguèt de lescas sus de sus de fogassas de segal.

Ne tornèron puèi a la convèrsa qu'avián a cada còp que se rescontravan. Donak disiá en galejant que son amic trepava los bòsques e caçava coma lors aujòls d'un còp èra. Ayo se trufèt de son gost del confòrt, de sas abituds *cedrassonas*¹...

« Demòras dins ton casalet coma una mameta. Vas pas alenar l'aire del defòra. Se contunhas, finiràs coma aqueles pòrcs que los fan engraiçar...

– E tu coma un vièlh singlar solitari, tot cobèrt de borra e que pudís coma un boc. »

Donak voliá èsser cultivator coma son paire, e aver una femna de d'enfants dins la securitat doça del clan.

¹ • *Quauqu'un que se ditz qu'es cendrasson, casanièr o ostalièr es quauqu'un qu'aima pas tròp de bolegar e aim a mai demorar tranquil en cò sieu, ras de las cendres del fogal.*

Ayo, el, somiava pas que d'anar a l'aventura, de batre de país e de descobrir lo mond. Li fasiá pas peur de dormir dins la nèu, de viure de la caça, emai aquò lo faguèsse tot còp patir de la fam. Trobava que la vida sedentària aflaquissíá los còrs e los muscles.

Ayo e Donak èran pas parièrs. E pasmens s'aimavan coma de fraires dempuèi qu'èran manidets. Sabián que podián comptar l'un sus l'autre, qué qu'avenga. E se sovent, en barjacant, quichavan sus sas diferéncias, aquò èra per lo plaser de se carcanhar. Ayo vesíá plan que lor biais de viure solidaris dins un vilatge, d'abalir de bèstias e de cultivar aviá pro d'avantatges. Se patissíá pas de la fam coma a temps passat, fa pro longtemps d'aquò. E de manits que moriguèsson tot pichons, n'i aviá mens. De son costat Donak sabíá tanben que i a quicòm de nòble dins la polida libertat del caçaire que provesís solet a sos besonhs.

Mas lo plaser de la charradissa entre amics es tanben aquel de la contradiccion, de l'exageracion, del carpinhatge. E i anavan d'a fons.

Tot d'un còp Ayo se despacientèt.

« Ane, vèni amb ieu. Me cal anar quèrre d'argila fresca per Ichtio. Me tirarà las aurelhas se l'oblidi.

– E òc, rebequèt Donak. Amb tu podèm pas jamai demorar tranquils! »

Partiguèron en risent cap als grands embaucos que se quilhavan en dessus del campament. Caliá un pauc escaladar, mas Ayo conoissiá una bauma tota trempa d'aiga ont s'atrobava d'argila fina a tant ne vòls tant n'as. Ichtio, son papeta, èra un terralhièr renomnat, quitament en defòra del clan. Se podiá pas accontentar de la fanga grossièra de las ribas del riu.

Ayo aviá pres dos grands sacs de pèl. Gratussèron amb lors dets lo sòl de la bauma als endreches ont l'argila s'èra depausada, e n'empliguèron lors sacs.

Abans de sortir Ayo se'n mascarèt lo visatge coma aquò se fasiá un còp èra. Donak se trufèt d'el mas aquò semblèt pas de lo desvariar.

Puèi Ayo demandèt a son amic que tornèsse solet al vilatge per portar l'argila a son papeta. El aviá de causas de far dins los bòsques.

«Devi m'exercir. Ai l'impression que serai pas jamai prèste.»

Donak diguèt de òc. Trobèt quauques mots per rassegar son amic e se n'anèt. Dins quauques jorns i auria las grandas fèstas per celebrar la fin de l'ivèrn. Èra la costuma que los adolescents faguèsson concors per copar d'arbres. Ayo èra estat causit per èsser lo *campion*¹ del clan. Se deviá exercir tant e mai. Èra per l'onor del clan.

¹ • Lo campion es aquel que representa son grop dins una competicion. Es estat causit perquè èra lo melhor per aquò.

Amb sa destral de peirard demorèt aquí fins a nuèch falit per copar de lenha.

Quora Donak lo revenguèt quèrre, èra tot trempe de susor. Mas a cada jorn destralejava un pauc melhor, èra mai prompte per tombar de grands arbres. Se voliá ganhar, li caliá s'exercir de contunh, que los autres clans avián eles tanben de champions redobtables. Cada an un vilatge de la comba èra cargat d'organizar las fèstas. Aqueste còp èra lo torn del clan d'Enkidou. Ayo voliá èsser a l'auçada... e se ganhava pas – coma en secrèt o esperava – qu'al mens faguèsse bona figura e aclapèsse pas de vergonha los sieus.

Capítol 2

Dont mai se sarrava lo jorn del grand recampament dont mai Ayo s'entraïnava. Donak demorava sovent amb el per l'encoratjar. Se trufava pas pus d'el coma abans. E èra pas solet. De vièlhs caçaires venián espiar lor campion dins lo bòsc e li balhavan de conselhs requistes. Li explicavan : « S'entamenan pas totes los arbres parièr. Cadun a son endrech feble que cal aprene a sentir ont es. » De lor costat los manescals del vilatge li agusavan de contunh la pèira de sa destral per de dire que talhèsse totjorn mai prigond dins l'espès dels marcs. Ayo sentissiá que totes los sieus èran amb el.

De passatemp dins los vilatges n'i a pas tant qu'auquò. Lo mond èran en tresfoliment dins l'espèra de las grandas fèstas de la prima. Un còp èra, fa fòrça de temps, aquel moment èra mai que mai l'ocasion de far d'ofèrtas als *Esperits*¹ per recebre lors bonas gràcias. Ara las fèstas èran mens solemnialas e mai gaujosas. S'i fasiá de barata e d'escambis en abonde. E tanben i aviá de polits rescontres entre filhas e garçons. D'abòrd qu'èra la costuma que se causiguèsse pas sa femna dins lo meteis clan. Aquelas fèstas, ont se recampavan de gents per centenats, vengudas tot còp de fòrça luènh,

1 • Dins las religions chamanicas totes las causas del campèstre possedisson un esperit, que nos pòt èsser favorable o tanplan nos pòt voler de mal. Aqueles esperits, per viure plan, los devèm respectar.

èran una escasença requista per los joves qu'avián l'atge de fondar una familha.

Dins lo vilatjon d'Ayo, èran tresfolits que se pòt pas dire. L'ivèrn s'acabava a bèles paucs e los jorns venián mai longs. Adonc, cada vèspre tot lo mond espiavan la luna. Quora seriá dins son plen los primièrs convidats començarián d'arribar.

I aguèt una nuèch que degun dormiguèt pas. La luna escandilhava dins lo cèl mai luminosa que jamai. A la prima auba, los primièrs arribants foguèron aquí. E tot lo jorn ne veniá d'autres de longa, a de reng. La comba se remplissiá de tendas e de campaments rustics. Per los aculhir Enkidou mostrèt sa larguesa. Tuèt la mitat de son bestial que se faguèt rostir sus d'astas de fusta. Car la tradicion voliá que la fèsta a cada còp se comencèsse per un convit.

Las primièras jornadas foguèron lo temps del retrobament. Las femnas que s'èran maridadas dins un autre clan retrobavan lor familha de naissença. E aital se fasiá de dinnadas e encara de dinnadas. E puèi venguèt lo temps d'escambiar. Cada clan faguèt mòstra de sos objèctes precioses, que los estaloiravan sus de grandas pèls. D'unes vilatges s'èran especializats dins la terralha, d'autres dins la fabricacion de polidas lamas de peirard, d'autres mai dins l'agençament de colars o de filats per pescar. Ichtio fasiá miranda amb sas gèrlas

d'argila perfiechament tornissadas. Totes ne volián escambiar amb el.

Per forviar las contèstas, aqueles escambis de mèrças respiechavan de còdis fòrça estrictes. Las doas partidas devián èsser d'acòrdi cap e tot, e èra desconvenent d'insistir. Una tèrça persona venguda d'un autre clan assistissiá a l'escambi per que siá segur que se fasiá sensa pression. Aital tot se passava dins la bona umor.

I aguèt pasmens un incident amb un clan vengut de contradas fòrça lontananas e que se i disiá lo clan de las Ròcas Verdas. Lors caçaires avián de destrals fachas dins una matèria mai dura que la pèira, e que trencavan qu'és pas de crèire. Mai d'un cap de clan ne volguèron escambiar. Mas refudèron de se'n desseparar. Pretendián qu'amb aquelas destrals serián lèu los senhors d'aquelas combas. Aquel orgulh atissèt los caps, que s'arquètèron coma de gals. Calguèt tota la persuasion de Enkidou per que se carpinhèsson pas regde.

E i aguèt puèi los jòcs, que los champions de cada clan se fasián targa. Devián córrer o alara anar caçar e ne tornar amb de cacilha, pallevar de ròcs pesugasses... e aquò èra a cada còp l'escasença de balhar un trofèu, un colar de pèrlas o de clauvissas.

Aitanben l'espròva que totes esperavan, aquò èra aquela de l'abatatge dels arbres. Marcava la fin de las fèstas e permetiá al clan que la ganhava de partir

amb la sentida del trionf, car marcava a l'encòp la fòrça dels joves òmes e tanben lo saber faire dels artesants que fabricavan las destrals.

Per assistir a aquela espròva totas las tribús s'acaminèron cap al bòsc.

Ayo se sentissiá prèste. Èra estat veire lo *chaman*¹ del clan que li aviá longament massat los braç en repetissent d'incantacions... S'estimava capable desenant de tota mena d'espleches.

L'espròva èra sabentament mesurada. Quora un campion de clan començava d'abatre l'arbre que li èra designat, un òme picava sus un tamborn de pèl amb de batements lents e regulars. Entre qu'aviá picat tant de còps coma avèm de dets, un autre òme fasiá una òsca dins una pòst de fusta. Quora èra acabat l'abatatge de l'arbre, demorava pas que de comptar las òscas per mesurar lo temps que li èra estat necessari. Lo que ganhava èra aquel qu'aviá lo mens d'òscas sus sa pòst.

Ayo èra plen de fisança. Los joinomets que se succedissián abans el avián pas sa rapiditat. A son torn, encoratjat per Donak e tot'aqueles de son clan, se botèt a picar sus lo marc de l'arbre amb un biais e una fòrça coma se'n vei pas gaire. Quora l'arbre tombèt dins la clarièra, totes mandèron de grands crits, que se pensavan que la victòria li poiriá pas escapar.

¹ • *Es aquel que comunica amb los esperits per obténer de bonas caças per lo clan. Pòt tanben garir las malautiás.*

Mas venguèt lo campion del clan de las Ròcas Verdas, que brandissiá a son braç la destral facha amb aquela pèira desconeguda. Avia sus sas bocas un risolet trufarèl. « Al nom de mon pòble, cridèt, vos vau mostrar coma se tomba un arbre! »

Comencèt de picar. Un retalh de lenha sautèt del marc de l'arbre. La mina que fasián totes los qu'espriavan mostrava cossí èran estabosits. En mens de temps que non aguèsse mes un tropèl *d'auròcs*¹ per traversar la plana, l'arbre èra al sòl. Totes, e mai Ayo, èran batuts. Lo mond s'acorsèron per veire e tocar aquela detral misteriosa.

Ayo foguèt un pauc oblidat. Pasmens Enkidou lo felicitèt, que vesia plan que son campion podia pas res contra la fòrça d'aquela metèria desconeguda. E la fèsta se seria acabada dins la bona umor, foguèsse pas un novèl auvari que ne venguèt gastar l'encant.

De caps ofriguèron de riquesas qu'es pas de crèire – cabras, pòrcs, colars – contra una soleta d'aquelas destrals.

Mas lo cap del clan de las Ròcas Verdas refudèt lor ofèrta amb mesprés. E mai se permetèt de tornar dire sas menaçs:

« D'aquí pas gaire de temps, gràcias a nòstras destrals, serai ieu lo senhor de totes las combas. E malur a los que m'obeiràn pas! »

1 • Aquo's un bovidèu, ancessor de nòstres taurs e vacs d'ara.

Foguèsse pas qu'èran dins lo temps sagrat de las fèstas del Solelh, una escòrna coma aquela d'aquí auriá menat a una batèsta sanguinosa. Mas, un còp de mai, Enkidou amaisèt los èimes escaufats, per que cadun reprenga pasiblament son camin.

Aitanben tre l'endeman recampèt lo Grand Conselh. Èra conscient qu'aquela arma novèla ofrissiá al clan de las Ròcas Verdas una superioritat incontestada. Que farián s'atacavan lo vilatge per ne prene totas las riquesas?

La question virava dins totas las tèstas. E quana èra adonc aquela pèira misteriosa mai dura que totas las autras? Ont se podiá trobar? Cossí se ne procurar? O lor caliá saber. La menaça del cap del clan èra reala que non sai. Se decidiguèt aladonc de mandar dos òmes per seguir lors penadas e destoscar lor secrèt.

Ayo reclamèt aquel onor. Coma èra estat lor campion, degun o li poguèt pas refusar. Li caliá quauqu'un que l'acompanhèsse. Pasmens siaguèt sosprés quora son amic Donak se prepausèt per li far prodèl.

« Abans de menar una vida tranquilla al vilatge, diguèt a Ayo en sorisent, vòli plan, per un còp, temptar l'aventura amb tu. »

E coma a cada còp s'espètarèt de rire.

Capítol 3

Tre la primauba s'enanèron totes dos long de las penadas qu'èran encara totes frescas. Lo can Our veniá amb eles. E mai lor foguèt plan util per los guidar. Car Ichtio lor aviá balhat de vestits de lana que d'unes del clan de las Ròcas Verdas avián escambiats contra de terralhas. E res qu'amb la flairor d'aqueles vestits, Our sabiá retrobar l'andana del clan. Lo grop se dirigissiá cap a una comba vesina en passant un còl qu'atraversava la montanha. Lor tropa èra nombrosa e i aviá de femnas e d'enfants. Avançavan dapasset. Los joves aguèron lèu fach de los rejónher. S'acontentèron de los seguir a distància.

Lo viatge durèt tres jorns plens. Donak deguèt reconóisser que, dins aquelas circonstàncias, èra plan util d'aver un « òme sauvatge » amb eles. Ayo aviá pas son parièr per tuar amb son arc quauque pichona sauvatgina e la rostir dins un recanton escondut. Fretava de peirards contra una pèira *ferrosa*¹ e aquò fasiá de belugas qu'enfuocavan sens pena las lamèlas *d'esca*² qu'aviá totjorn amb el. Èra pas jamai entreprés car dins lo campèstre èra coma dins un ostal sieu.

1 • Se fa una beluga en tustant de peirard sus una pèira que conten de sulfur de fèrre (la pirita o la marcassita per exemple).

2 • Es un camparòl que buta sus los arbres e que sas fibras son fòrça inflamablas.

Quora lo clan de las Ròcas Verdas aguèt gaudit son vilatge, ont èran pas demorats que quauques vièlhs, la bolegadissa de las retrobalhas toquèt son cimèl. Ayo e Donak n'aprofiechèron per vialhar los luòcs sens crénher d'èstre vistes. Comprenchèron lèu perqué aquel clan s'èra sonat aital. Lo vilatge èra enrondat de grands baucos de la color de l'èrba. Mas çò que los sosprenchèt es que de pertot de pichons caminets passavan long de las ròcas qu'èran esplechadas coma se fa amb lo peirard.

« Aquò deu èsser dins aquesta pèira que talhan sas destrals duras! faguèt Donak.

– Mas coma fan alavetz per la far cambiar de color? s'estonèt Ayo. Son pas verdas sas destrals!»

Sabián pas tròp de qué pensar.

A boca de nuèch anèron visitar aquelas menièras frustas ont trobèron los otisses que servissián per cavar dins la ròca dura. Amassèron quauques pèiras tombadas al sòl. Avian de coloracions verdas e blavas. Ayo n'aviá ja vistas de semblantas dins una bauma pròcha de lor quite vilatge. Èra decebut. Aquela pèira èra engrunadissa, plan mens resistent que non pas lo peirard. Se podiá pas fabricar de destrals dins un material aital.

L'endeman, esconduts darrièr los embaucos rocassoses, vialhèron lo vai e vèni dels vilatgeses.

D'unes alucavan de fuòcs per far petar la ròca. D'autres fotjavan e remplissián de grandas sacas que prenián amb eles.

Ayo seguiguèt dels uèlhs lor manègi. Los òmes carrejavan lor fais fins a un endrech en fòra del vilatge ont avián alucat de grands forns d'argila. Mentre las flamas petejavan, d'unes bufavan dins lo fogal amb de longas canavèras, qu'aquò li semblèt bravament estranh.

E pasmens i aviá ges de dobte. E Ayo se poguèt pas empachar de dire a votz nauta :

« Fan còser la pèira. Aital ven dura e càmbia sa color. »

Donak capegèt.

Quora la nuèch tornèt anèron a la clartat de la luna espiar los forns. Èran mai grands qu'aqueles d'Ichtio. Ayo prenguèt dins un sac quauques flòcs de ròca e una pèira del fogal ont demorava una pichona bòla jauna qu'èra dura que non sai. E fòrça lèu, abans d'èsser estats desvistats, reprenquèron la rota cap a lor vilatge.

Capítol 4

Quora lo Grand Conselh se foguèt recampat, Donak e Ayo foguèt mestièr que contèsson amb precision çò qu'avián vist. Los qu'escotavan i cresián pas gaire. Cossí se podiá far còser de pèira ? Mostrèron los calhaus blau-verd qu'avián amassats. Los faguèron passar dins totas las mans. Fòrça mond conoissián aquela ròca que s'atròba dins d'unas baumas. De còps la trissavan per ne far un *pigment*¹ que decorava los visatges. Jamai s'èra pas ausit dire que se poguèsse far còser per ne far de destrals.

Mas Ichtio aviá fisança dins lo dire de son felen.

« Que m'anèsson quèrre de molons d'aquela pèira. Ensajarei de la far còser dins mos forns. Lo fuòc a de poders estranhs. La fanga aigalosa de nòstras ribièras, quora la botatz dins las flamas, se càmbia en topins bravament durs, nani ? »

Ichtio èra respiechat. Enkidou donèt donc d'òrdres per que se faguèsse coma aviá dich.

Tre lo jorn d'après, Ichtio abandonèt sas terralhas. Voliá destoscar lo secrèt del clan de las Ròcas Verdas.

Ai ! Ni per far còser las pèiras que li portavan, res se passava pas, i aviá pas que de molonets de ròca cremada. Mas Ichtio sabiá que res es pas aisit quora

1 • Un pigment, aquò's una substància colorada, d'origina minerala o organica.

se tracha de mestrear lo fuòc. Quauqu'un de malbiaissut capitariá pas el tanpauc a faire de terralha amb d'argila. Tot aquò es un afar de calor, de dosatge, de paciència e de longa practica.

Aital questionèt mai los jovents. Voliá èstre assabentat tot çò qu'avián vist: lo nombre e la talha dels forns, lo temps que semblava de durar la coseson, quant de mond i trabalhavan, cossí èran vestits...

Donak, qu'aviá l'estèc d'observar finament, diguèt que d'unes semblavan d'aver tot lo cadavre onchat d'argila. Ayo parlèt dels grands rausets qu'èran pausats proche dels foguièrs...

Ichtio faguèt lèu lo ligam entre aqueles dos elements. Se los òmes se cobrissián la pèl amb d'argila, aquò èra sai que perque lor pèl non siá cremada per la calor grandassa. Aquò voliá dire que lors foguièrs produsián una temperatura mai nauta que los sieus.

Agencèt de pichonas oberturas redondas dins la paret d'argila de son forn e aluquèt son fuòc. Puèi mandèt los jovents copar e canelar de longas canavèras.

A lor retorn, lor demandèt que bufèsson tant e mai per los traucs per empusar la flama. E es aquí que se faguèt lo miracle. La calor del foguier venguèt

grandarassa. E quora ne tirèron las *brasiduras*¹ i atrobèron quauques pichonas bilhas de metal fòrça dur.

Ichtio compreguèt que ara aviá descobèrt una part del secrèt.

De jorns de temps tot lo vilatge s'entrevèt tant e mai de son activitat. Li portavan de longa de pèiras verdas, e de lenha seca en abonde. Rebastissían sos fornèls, copavan per el de canas de rausets. Per çò que tòca Donak e Ayo, èran venguts sos ajudaires. Ichtio cosíá e tonava còser las pichonas bilhas de metal qu'aviá obtengudas, creissent cada còp la calor del foguèr. Se mainèron qu'a una cèrta temperatura rebolhissían e semblava que venguèsson liquidas.

Ichtio faguèt aladonc fabricar per d'artesants un mòtle amb la forma en cau d'una destral. E vogèt a caud lo liquid de metal dins aquel crusòl.

Quora se foguèt descaudat, tot lo mond foguèt espantat, car aquel liquid èra vengut mai dur que la pèira mai dura. Ichtio, Donak e Ayo avián destoscat lo secrèt per fabricar de *coire*².

Al comand d'Enkidou, lo vilatge doblèt aladonc son activitat. Passèron tot l'ivèrn en fasant còser de novèlas

1 • Quora se caufa una meniera dins un forn aquò deixa un rasclum que forma una massa solida : las *brasiduras* (« scories » en francés).

2 • Lo *coire* foguèt un dels primièrs metals que produsiguèron los fabres de la Preistoria (4 000 ans abans nòstra èra). S'í apondèt puèi d'estam per far lo bronze (qu'es un aligatge mai solid encara) 2 000 ans abans nòstra èra.

destrals. Lo clan tot entièr èra atrabalhit coma un bornhon, estraçavan de meniera e adusián de lenha, mentre Ichtio e sos ajudaires melhoravan lor tecnica per obténer de destrals mai finas e mens grossièras.

Enkidou voliá qu'abans que tòrne la prima, totes sos guerriers foguèsson provesits amb aquelas armas novèlas. Pensava que lo cap del clan de las Ròcas Verdas tornariá e que se mostrariá mai agressiu encara.

A bèles uèlhs vesents s'enganava. Aquela prima d'aquí, lo recampament de totes los clans se faguèt dins un vilatge d'una comba vesina. Cada grop èra aquí, relevant lo clan de las Ròcas Verdas.

Emai degun o ausèsse pas dire a votz nauta, totes èran solatjats. La prima èra encara mai polida que de costuma, e la bona umor reinava sus totes los escambis.

Ayo aviá madurat. Per lo primièr còp espiava amb un cèrt plaser la beutat de las joinas filhas. Se mesclèt al grop de joves que las galantejavan. Una d'elas subretot aviá sa preferéncia. Passava fòrça de temps a ras d'ela... D'un biais un pauc ninò li mostrava sa fòrça, li ofrissiá de pichons presents. Donak veniá sovent los carcanhejar.

« Mesfisa-te, çò disiá a la joventa, ieu lo conoissi, es mon amic, es un òme dels bòsques cap e tot.

S'estima mai de viure coma las feràmias. Se vas amb el, te farà manjar d'aglands e dormir dins la nèu... »

E Ayo apondiá :

« E creses pas que seriá benlèu un pauc temps que t'entraïnèsses? Venes tot mòl, mon paure... »

E lo menava dins los bòsques. Aitanben la joventa, que se disiá Lalei, s'avoava pas vencida... Sovent los acompanhava per veire lo jovenòme que tombava los arbres.

Ayo emplegava per aquò son vièlh esplech de peirard. Auriá pogut prene sa destral de coire. Mas jutjava qu'aquò seriá pas estat un biais digne de trionfar. Voliá se mesurar als autres champions amb d'armas egalas.

Capítol 5

Venguèt lo jorn del concurs. Ayo sabíá qu'aqueste còp la victòria podíá pas li escapar. Mas quora veguèt Lalei qu'èra venguda per l'encoratjar al primièr reng, aquò decuplèt sas fòrças. Sos braces piquèron lo marc sens decessar. Reprenguèt pas quitament son alen e trionfèt de l'espròva amb una avança de mantuna òsca sus sos adversaris.

Lo prèmi èra un grand colar de dents de lops ofèrt per lo clan que convidava. Lo venceire podíá causar aquela qu'auriá l'onor que lo li passèsse a l'entorn del còl: sa maire, sa sòrre, o aquela que demorava dins sas pensadas. Ayo causiguèt Lalei! La remesa d'aquel trofèu se fasiá en preséncia de totes los caps. Aquò siaguèt tament magnific que totes se ne sovenon encara. D'abòrd que Enkidou lor aviá alestit una sospresa espectaculara.

Entre qu'aguèron festejat son campion, prenguèt la paraula per declarar amb una votz forta:

« Per sagelar una pacha d'amistat entre totes nòstres pobles vos ofrissi lo secrèt de las Ròcas Verdas. »

E faguèt solemniament distribuir a totes los caps una destral provesida d'una magnifica lama de coire.

L'estabosiment èra a son pinacle. Los caps ensajavan lo talh de las lamas sus la pauma de lors mans. E se prenián a la braceta amb de lagremas dins los uèlhs.

Es a aquel moment meteis qu'un grand rambalh se faguèt dins lo camp. De vilatgeses venguèron anonciar al Conselh la venguda de guerrièrs del clan de las Ròcas Verdas. Lor cap aviá causit aquel darrièr jorn per marcar los esperits. Que podiá pas tombar a un moment melhor qu'aquò.

Demandèt que se recampèsse totes los caps de clan, car aviá una declaracion importanta de lor far... una causa qu'èra ja facha!

Dintrèt donc dins la tenda del Conselh amb un marrit risolet a las bocas e prenguèt la paraula sens quitament esperar qu'o li demandèsson.

«Valeroses caps de clans de nòstras combas, podèm pas demorar coma aquò de longa en vilatges isolats que riscarián quauque jorn de venir aisidament la preda d'enemics. Aquo's lo moment que nos cal recampar jos la direccion d'un sol clan. E mai es just que los que son mai fòrts prenguèsson lo govèrn. Mon pòble a fargat d'armas qu'an pas lor parièr e que nos asseguraràn la victòria sus totes los que s'opausarián a nosautres. Aital veni per vos demandar a totes de me far *aleujança*¹. Aqueles que son consents, que leven lo braç. Los autres los combatrai sens cap de pietat.»

1 • Prestar *aleujança* a quauqu'un : far lo sarrament qu'òm acceptarà de li obeïr.

Siaguèt espantat de veire que degun levava pas lo braç.

Enkidou se quilhèt aladonc per li rebeçar :

« Es vrai çò que dises. Es important que foguèssèm units.... E dins la natura sovent es los fòrts que mestrejan los flacs. Se foguèssèm desprovesits davant tu, sai que benlèu nos sometriam. Mas çò qu'èra vrai l'an passat o es pas pus ongan. As las armas de coire. E ben, nautres las avèm tanben. »

Al moment qu'aguèt dich aquò totes los caps brandiguèron davant el lor destrai de coire flame nòva.

Lo cap de las Ròcas Verdas fuguèt escampat fòra del Conselh... e son pòble fuguèt pregat de s'ènanar de las combas e de pas pus i tornar. Totes los autres clans formavan desenant una coalicion poderosa prèsta a los chaplar a la mendre amenaça.

Lo Conselh s'acabèt sus de declaracions d'aligança entre los clans. E puèi prenguèron totes lo camin del retorn.

Ayo cerquèt Lalei dels uèlhs. I èra pas pus. Se diguèt que li caldriá esperar un an de mai per la reveire e tornèt tot entristesit cap a la cabaneta de son paire-grand. Sus son passatge totes lo benastrugavan e li testimoniavan de marcas d'afeccion. Mas el, semblava de pas veire res ni ausir res. Entre se se reprochava coma aviá fach amb

la joventa. E perqué li aviá pas pres la man ? Perqué estava sempre coma un òme sauvatge ? Fin finala aquò deviá pas èsser tan desagradós de fondar una familha coma los autres jovents, d'aver a ras de se una femneta benaimada e de veire crèisser sos enfantons. Tot l'ivèrn aviá trabalhat a far colar de la ròca lo preciós metal. Aviá après a aimar aquel novèl mestier de fabre, e ara mancava pas de biais per aquò. Poiriá de segur ajudar son paire-grand, e lèu li succedir...

Dintrèt dins la cabaneta. Ichtio e son amic Donak i èran dedins. Mas èran pas solets. Lalei tanben èra aquí que l'esperava.

Fin

- © **Laurence Bar** *per las paginas 55 e 63*
- © **José Manuel Benito** *per la pagina 57*
- © **Rama, Wikimedia Commons, Cc-by-sa-2.0-fr**
per la destrala e lo ponhal de la pagina 61
- © **Vassil** *per lo rasor de la pagina 61*

Títol original: Le pendentif de Kihia, suivi de Ayo et le clan des Roches Vertes
ISBN: 978-2-36420-020-3

© **SEDRAP** Jeunesse 2013
*Société d'Édition et de Diffusion
pour la Recherche et l'Action Pédagogique.*
9 rue des Frères-Boudé • BP 10665 • 31106 Toulouse Cedex 1
www.sedrap.fr

Totes dreches de reproduccion, de traduccion e d'adaptacion reservats per totes los país.
Lei n° 49-956 del 16 de julh de 1949 sus las publicacions destinadas a la joventut.

© Réseau **CANOPÉ** 2015, per la presenta edicion
(établissement public à caractère administratif)
Téléport 1 @ 4 - BP 80158
86961 Futuroscope Cedex
www.reseau-canope.fr
ISBN: 978-2-240-03872-2

Director de publicacion: Jean-Marc Merriaux
Compaginacion: CAP'OC
Acabat d'estampar en çò de
Corlet Imprimeur
Z.I. rue Maximilien-Vox
14110 Condé-sur-Noireau Corlet
en decembre de 2015
Depaus legal: decembre de 2015